



Högsta domstolen  
Box 2066  
103 12 Stockholm

HÖGSTA DOMSTOLEN  
R 1

INKOM: 2019-12-20  
MÅLNR: B 5175-19  
AKTBIL: 7

## Amir Pasbakhsh ./ riksåklagaren ang. olaga integritetsintrång m.m.

(Hovrätten för Västra Sveriges dom den 4 september 2019 i mål nr B 2469-19)  
Högsta domstolen har förelagt mig att inkomma med svarsskrivelse. Jag vill anför följande.

### Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag tillstyrker att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

### Bakgrund

#### Åtalet

Amir Pasbakhsh åtalades för olaga integritetsintrång och grovt förtal enligt följande.

#### 1. Olaga integritetsintrång

Amir Pasbakhsh har spridit flera bilder avseende målsägandens sexualliv samt utvisande hennes nakna kropp genom att hålla bilderna tillgängliga på hemsidan "www.snuska.com". Amir Pasbakhsh har därigenom gjort intrång i målsägandens privatliv. Det hände mellan den 1 januari 2018 och den 16 januari 2018 i Alingsås kommun eller annan plats i riket. Spridningen kunde förväntas medföra allvarlig skada för målsäganden. Amir Pasbakhsh begick gärningen med uppsåt.

Lagrum: 4 kap. 6 c § första stycket 5 brottsbalken.

#### 2. Grovt förtal

Amir Pasbakhsh har lagt ut och spridit flera bilder avseende målsägandens sexualliv samt utvisande hennes delvis nakna kropp på hemsidan "www.snuska.com". Det hände den 27 december 2017 och togs inte bort förrän den 16 januari 2018. Det hände i Alingsås kommun eller på annan plats i riket. Uppgiften var sådan att den kunde förväntas utsätta målsäganden för andras missaktning.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom bilderna, genom att läggas ut på en sådan hemsida samt genom sitt integritetskänsliga innehåll och

den omfattning i vilken de blivit spridda, var ägnade att medföra allvarlig skada. Amir Pasbakhsh begick gärningen med uppsåt.

Lagrum: 5 kap. 2 § brottsbalken i sin lydelse före den 1 januari 2018.

Målsäganden yrkade skadestånd av Amir Pasbakhsh med 20 000 kr avseende kränkning.

### **Tingsrättens dom**

Amir Pasbakhsh förnekade brott. Han erkände att han publicerat bilderna på målsäganden den 27 december 2017 och tagit bort dem den 16 januari 2018. Han lade upp bilderna endast en gång. Det är därför fråga om en gärning. Amir Pasbakhsh bestred yrkandet om skadestånd och vitsordade inte något belopp som skäligt.

Tingsrätten dömde Amir Pasbakhsh för olaga integritetsintrång och grovt förtal och bestämde påföljden till villkorlig dom och 80 dagsböter. Tingsrätten beslutade också att Amir Pasbakhsh skulle utge skadestånd till målsäganden med 15 000 kr jämte ränta.

Tingsrätten anförde bl.a. följande i skuldfrågan.

Flertalet av de publicerade bilderna är av pornografiskt slag och samtliga har publicerats under rubriken "iranska i Göteborg". Även om alla bilder i sig inte har innehållit möjlighet att identifiera målsäganden har dessa bilder publicerats tillsammans med andra bilder där målsägandens ansikte klart framgår. Det föreligger därför inga svårigheter att identifiera målsäganden utifrån bilderna. Tingsrätten anser att bilderna har publicerats på ett sådant sätt att de pekar ut målsäganden som klandervärd i sitt levnadssätt och för att utsätta målsäganden för andras missaktning (jfr NJA 1994 s. 637). Det är även klarlagt att någon har känt igen målsäganden ifrån de publicerade bilderna och uppmärksammat henne på publiceringen, varefter målsäganden tagit kontakt med Amir Pasbakhsh. Amir Pasbakhshs invändning att han tagit del av bilderna från en annan sida inledningsvis föranleder ingen annan bedömning, eftersom han publicerat bilderna igen.

Vid bedömning om brottet är grovt ska särskilt beaktas bl.a. uppgiftens innehåll eller den omfattning i vilken uppgiften blivit spridd. Bilderna har publicerats på en hemsida. Den faktiska spridning som skett då bilderna varit publicerade är omöjlig att klargöra. Spridningen har dock haft till syfte att många skulle ta del av bilderna varför brottet är att bedöma som grovt. Även bildernas karaktär talar för att brottet är att bedömas som grovt.

Olaga integritetsintrång föreligger när någon gör intrång i annans privatliv genom att sprida bl.a. bild på någons helt eller delvis nakna kropp och spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den bilden berör. Brottet trädde ikraft den 1 januari 2018. I här aktuella mål skedde uppladdningen av

bilderna den 27 december 2017. Tingsrätten anser att brottet är av perdurerande natur, vilket innebär att spridningen är kopplad till den tid bilderna var publicerade. Eftersom bilderna togs bort först den 16 januari 2018 har gärningen begåtts även efter det att den nya lagstiftningen trätt ikraft och är därför tillämplig. Bildernas natur och på det sätt bilderna var publicerade föranleder den bedömning att gärningen omfattas av bestämmelsen. Amir Pasbakhsh har uppgett att han kände till målsägandens namn när han först tog del av bilderna. Det finns därför en reell möjlighet för honom att inhämta ett samtycke från målsäganden. Något samtycke har inte inhämtats.

Amir Pasbakhsh har uppgett att han, i det närmaste av barmhärtighet, valde att utelämna uppgifter om målsägandens namn när han spred bilderna. Enligt tingsrättens mening kan inte Amir Pasbakhshs agerande förstås på annat sätt än att han har haft uppsåt till gärningarna. Målsägandens agerande föranleder ingen annan bedömning.

Förtalsbrotten skyddar den ära och anseende en person har hos andra medan olaga integritetsintrång skyddar den personliga integriteten. Förtalsbrott och olaga integritetsintrång har således olika intressen och Amir Pasbakhsh ska därför dömas för både grovt förtal och olaga integritetsintrång i konkurrens (se prop. 2016/17:222 s. 97).

### **Hovrättens dom**

Amir Pasbakhsh överklagade tingsrättens dom och yrkade att hovrätten skulle ogilla åtalet och skadeståndsyrkandet samt i andra hand lindra påföljden. För det fall han skulle dömas för grovt förtal vitsordade han det av tingsrätten utdömda skadeståndsbeloppet. Amir Pasbakhsh gjorde gällande att åtalet för grovt förtal ska ogillas eftersom han saknat uppsåt att utsätta målsäganden för andras missaktning och att åtalet för olaga integritetsintrång ska ogillas eftersom något i målet relevant uppgiftslämnande inte skett efter den 27 december 2017.

Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Hovrätten anförde följande i frågan om skuld.

Liksom tingsrätten anser hovrätten att Amir Pasbakhsh, genom att sprida bilderna på målsäganden, har gjort intrång i hennes privatliv. Hovrätten delar också tingsrättens uppfattning att spridningen har varit ägnad att medföra allvarlig skada för målsäganden samt att Amir Pasbakhsh har agerat med uppsåt. Rekvisiten för brottet olaga integritetsintrång är därmed uppfyllda. Straffansvar för detta brott infördes den 1 januari 2018. Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att spridningen av bilderna skett fram till den 16 januari 2018 då bilderna togs bort. Amir Pasbakhsh ska därför, som tingsrätten funnit, fällas till ansvar för olaga integritetsintrång.

På de skäl tingsrätten anfört ska Amir Pasbakhsh även dömas för grovt förtal.

## Överklagandet

Amir Pasbakhsh har överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom ska ogilla åtalet för olaga integritetsintrång och grovt förtal samt målsägandens skadeståndsyrkande. Under alla förhållanden har han yrkat en mildare påföljd.

Amir Pasbakhsh har till grund för sitt överklagande anført bl.a. följande. Om rätten finner att det utläggande av bilder han har gjort den 27 december 2017 utgör förtal så kan han inte på grund av detta utläggande av bilder fällas för olaga integritetsintrång för tiden den 1 januari – 16 januari 2018 eftersom handlingen som utgör förtal är avslutad den 27 december 2017. Förtal är inte ett perdurerande brott. På grund av målsägandens eget agerande kan förtalsbrottet inte bedömas som grovt. Målsäganden har själv skickat bilderna till en okänd man, varefter dessa bilder fanns och fortfarande finns att hämta på nätet.

Amir Pasbakhsh har som skäl för prövningstillstånd anført att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar målet. Den fråga som är av störst intresse för ledning av rättstillämpningen är frågan om förtal är ett perdurerande brott.

## Grunderna för min inställning

### Åtalet för olaga integritetsintrång

Straffbestämmelsen om olaga integritetsintrång återfinns i 4 kap. 6 c § brottsbalken. Enligt denna bestämmelsen döms den för olaga integritetsintrång som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida, bl.a., bild på någons sexualliv eller bild på någons helt eller delvis nakna kropp, om gärningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden rör. Straffskalan är böter eller fängelse i högst två år. Det ska inte dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

Som hovrätten funnit har Amir Pasbakhsh den 27 december 2017 lagt ut bilder på målsägandens delvis nakna kropp på en viss webbplats (benämnd snuska). Sedan målsäganden bett Amir Pasbakhsh därom tog han den 16 januari 2018 bort bilderna från den aktuella webbplatsen. Straffbestämmelsen om olaga integritetsintrång trädde i kraft den 1 januari 2018, varför åtalet gäller spridning av bilder mellan den 1 januari och den 16 januari 2018.

Den första frågan i målet är om Amir Pasbakhsh ska anses ha spritt bilderna på ett sådant sätt som förutsätts för ansvar för olaga integritetsintrång.

### *Har Amir Pasbakhsh spritt bilderna?*

Med att sprida en bild avses, enligt lagens förarbeten, att bilden görs tillgänglig för fler än ett fåtal personer. Det krävs inte att dessa faktiskt har tagit del av

bilden. Spridning kan ske såväl genom internet eller annan elektronisk kommunikation som genom papperskopior eller muntligen. Vid bedömningen av om bilden gjorts tillgänglig för fler än ett fåtal personer anges i förarbetena att den rättspraxis som utvecklats kring brottet hets mot folkgrupp bör kunna vara vägledande, samt hänvisas till NJA 1999 s. 702. (Prop. 2016/17:222 s. 33 och s. 95.) I NJA 1999 s. 702, som gällde hets mot folkgrupp, slog Högsta domstolen fast att en åhörarskara på fyra personer inte uppfyller förarbetenas krav på att uttalandet spritts till fler än ett fåtal. Högsta domstolen noterade även att det för att spridningsrekvisitet ska vara uppfyllt inte krävs att personerna faktiskt har tagit del av meddelandet, utan endast att meddelandet gjorts tillgängligt för dem. Däremot ska spridningsrekvisitet inte tilläggas någon mera långtgående innebörd än så.

Det synes som att domstolarna i detta fall ansett att Amir Pasbakhsh genom aktivt handlande spritt bilderna på sätt förutsatts för straffansvar. Eftersom Amir Pasbakhsh själv har haft möjlighet att både lägga ut och ta bort bilderna från webbplatsen bör kunna hävdas att han har gjort bilderna tillgängliga för fler än ett fåtal personer.

Det kan emellertid anföras att det som görs gällande är ett underlåtenhetsansvar.

Vid avgörande av om olaga integritetsintrång ska anses omfatta inte bara aktivt handlande utan också underlåtenhet har själva brottsbeskrivningen en central roll. Syftet med straffbestämmelsen måste emellertid också beaktas (se Ivar Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, 1976, s. 291).

Olaga integritetsintrång – genom *spridande* av bilder – torde oftast begås genom aktivt handlande och språkligt indikerar uttrycket spridande en sådan innebörd. Som anförts i det föregående ska, enligt förarbetena till bestämmelsen, med *sprida* förstås att tillgängliggöra bilder till fler än ett fåtal personer. Syftet med straffbestämmelsen är att utgöra ett straffrättsligt skydd mot kränkningar av den personliga integriteten, särskilt på internet. Särskilt har betonats att eftersom bilder som sprids kan förbli tillgängliga under oöverskådlig tid, spridning av privata bilder kan leda till stora skadeverkningar och ett stort personligt lidande. (A. prop. s. 1 och s. 29 f.) Bilder kan göras tillgängliga för ett stort antal personer både genom aktivt handlande och genom underlåtenhet att ta bort bilder som har gjorts tillgängliga.

Enligt min uppfattning talar detta för att spridande av bilder i den mening som avses i bestämmelsen om olaga integritetsintrång också bör kunna ske genom underlåtenhet, exempelvis underlåtenhet att avbryta en pågående spridning av bilder. En sådan tolkning av uttrycket sprida måste anse omfattas av uttryckets betydelseområde och kan inte anses strida mot legalitetsprincipen.

En jämförelse kan också göras med NJA 2007 s. 805 I, som gällde hets mot folkgrupp, i vilket avgörande Högsta domstolen fann att ett meddelade hade spritts i och med att det publicerades på internet. Högsta domstolen anför vidare följande.

För att någon skall kunna dömas för hets mot folkgrupp krävs i allmänhet att denne själv spritt eller medverkat till att annan spritt det uttalande som är föremål för prövning. Liksom vid andra brott som primärt tar sikte på aktivt handlande är det emellertid inte uteslutet att även en underlåtenhet att hindra spridning av ett meddelande kan vara tillräcklig för straffansvar. För detta krävs emellertid att den underlåtande intagit vad som i doktrinen brukar kallas en garantställning eller med andra ord att han på grund av sin ställning har haft en särskild skyldighet att hindra vidare spridning. (Jfr t.ex. Jareborg, Allmän kriminalrätt, s. 187 ff. och Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, s. 319 ff.)

Att bilderna i detta mål under den aktuella tiden har varit tillgängliga för fler än ett fåtal personer via den aktuella webbplatsen får anses stå klart. Bilderna har således spritts under denna tid. Fråga är dock om bilderna under den aktuella perioden har spritts av Amir Pasbakhsh. Det som i målet görs gällande att Amir Pasbakhsh kan lastas för är att han inte tagit bort de aktuella bilderna från webbplatsen efter det att spridande av sådana bilder kriminaliserats. För att underlåtenhetsansvar ska kunna aktualiseras erfordras normalt att personen i fråga har en skyldighet att agera – en särskild rättsplikt att handla – och att den underlåtna handlingen är möjlig att utföra i det konkreta fallet. Gällande principer för sådant underlåtenhetsansvar sammanfattas ofta genom den s.k. garantläran.

Garantlärans funktion är att begränsa kretsen av personer som kan hållas ansvariga för att genom underlåtenhet orsaka en viss brottsbeskrivningsenlig följd. För ansvar erfordras att gärningspersonen är i garantställning. (Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2 uppl., s. 109.)

De personer som, enligt garantläran, befinner sig i garantställning brukar betecknas som antingen skyddsgaranter eller övervakningsgaranter. I detta fall aktualiseras endast ställning som övervakningsgarant.

En övervakningsgarant är skyldig att avvärja de faror som utgår från den person eller egendom som garanten ansvarar för. En övervakningsgarant kan vidare vara ansvarig för ett eget beteende, i de fall detta beteende sätter igång en kausalkedja vilken i förlängningen resulterar i en fysisk följd. Det förutsätts att igångsättandet av kausalkedjan varit en otillåten gärning. Det har dock hävdats att även tillåtna risktaganden skulle kunna ge upphov till en garantställning. (Jareborg, Allmän kriminalrätt, 2001, s. 188 och Asp m.fl., a.a., s. 115 ff.)

Vilka omständigheter som kan ligga till grund för en garantställning är inte helt klarlagt. Det är inte heller otänkbart att de omständigheter som kan konstituera en garantställning kan variera beroende på vilken brottstyp det rör sig om. (Asp m.fl., a.a., s. 111.)

Garantläran aktualiseras oftast vid s.k. effektbrott och framför allt vid fysiskt orsakande av en följd genom att underlåta att avbryta ett igångsatt kausalförlopp. Garantläran är därför tillämplig vid brott enligt 3 kap. brottsbalken, men den kan också tillämpas vid andra brottstyper, även vid s.k. beteendebrott eller rena handlingsbrott (t.ex. olaga frihetsberövande i 4 kap. 2 § brottsbalken). I doktrinen har hävdats att underlåtenhetsansvar vid, i vart fall vissa, beteendebrott inte erfordrar garantställning. Någon särskild rättsplikt att handla skulle således inte krävas utan utgångspunkten för straffansvar är vad som skäligen kan begäras av gärningspersonen. Det finns också brott som är så konstruerade att de riktar sig till ett specialsubjekt, vilket innebär att läran om garantställning inte behöver tillämpas (t.ex. förskingring i 10 kap. 1 § brottsbalken). (Se Jareborg, a.a., s. 184 och s. 194 ff.; Asp m.fl., a.a., s. 126 ff.; Ågren m.fl., Straffansvar, 10 uppl., s. 55 samt Norée, Underlåtenhet inget brott utan stöd i lag, Juridisk Tidskrift 2003–04, s. 976–990. Jfr t.ex. NJA 2003 s. 361 och NJA 2003 s. 473.)

Den i målet aktuella webbplatsen har inte administrerats av Amir Pasbakhsh. Enligt utredningen i målet synes emellertid klarlagt att Amir Pasbakhsh haft möjlighet att både lägga ut bilderna på webbplatsen och att själv ta bort dem från webbplatsen. Han får sägas ha haft full kontroll över huruvida bilderna skulle spridas eller inte.

Om garantställning inte erfordras vid olaga integritetsintrång torde för straffansvar vara tillräckligt att Amir Pasbakhsh under förhandenvarande omständigheter underlåtit att ta bort bilderna trots att han hade både förmåga och tillfälle att göra det samt då det skäligen kunde begäras och förväntas av honom att han skulle göra det sedan spridande av sådana bilder straffbelagts.

Om garantställning erfordras vill jag utveckla min ståndpunkt enligt följande. När Amir Pasbakhsh lade ut bilderna på en webbplats där han själv har full kontroll över bilderna satte han igång ett händelseförlopp, ett spridande, som efter igångsättandet kriminaliserats som olaga integritetsintrång. Även om hans initiala agerande, att lägga ut bilderna, inte var en otillåten handling enligt den aktuella straffbestämmelsen var det ett som förtal straffbelagt handlande. Då spridande av sådana bilder som Amir Pasbakhsh lagt ut, endast några dagar efter utläggandet blev straffbart måste Amir Pasbakhsh den 1 januari 2018 anses ha befunnit sig i en ställning som övervakningsgarant på grund av sitt tidigare handlande med en skyldighet att avbryta det igångsatta händelseförloppet, dvs. se till att de bilder han lagt ut på hemsidan inte sprids vidare. Det har således ålegat honom att ta bort bilderna för att undgå

straffansvar för bildernas spridande. Eftersom han också haft förmåga och tillfälle att ta bort bilderna bör han kunna hållas straffrättsligt ansvarig för underlåtenheten att ta bort dem. Som domstolarna funnit kan Amir Pasbakhsh således hållas ansvarig för att ha spritt bilderna.

Jag kan vidare ställa mig bakom hovrättens slutsats att Amir Pasbakhsh genom att sprida bilderna har gjort intrång i målsägandens privatliv samt att spridningen har varit ägnad att medföra allvarlig skada för målsäganden. Jag instämmer också i slutsatsen att Amir Pasbakhsh begått gärningen uppsåtligt.

*Under vilken tidsperiod har brottet begåtts?*

Nästa fråga är under vilken tidsperiod det aktuella brottet ska anses ha begåtts.

Huvudregeln är att ett brott anses begånget den dag det fullbordas. Ofta anses brottet också avslutat i samband med att det fullbordas. Vissa brott är konstruerade på så sätt att de är fullbordade då ett visst tillstånd har åstadkommit och fortsätter att begås så länge tillståndet varar. Sådana brott kallas perdurerande brott. Dessa brott anses pågå ända till dess de avslutas. Att avgöra när ett brott ska anses begånget har betydelse bl.a. för frågor om preskription och medhjälpsansvar. Preskriptionstiden räknas från den dag brottet begicks. Medhjälp till brott kan bara aktualiseras innan brottet avslutats. Det finns ett moment av underlåtenhet som utmärker ett perdurerande brott. (Ulväng, Brottslighetskonkurrens, 2013, s. 244 och Jareborg, a.a., s. 138.) Ibland sker en uppdelning i kategorierna perdurerande och kontinuerliga brott. Beträffande kontinuerliga brott är det möjligt att dela upp brottsenheten i enskilda godtyckliga delar och hävda att varje mindre del utgör ett självständigt brott. Vid ett perdurerande brott har det i lagen beskrivna handlandet avslutats, men tillståndet kvarstår. Enligt Ulväng finns dock inte anledning att skilja på dessa former av brott (Ulväng, a.a., s. 244).

Ett spridningsbrott som består i ett mer aktivt agerande, såsom att lägga ut bilder på internet torde i många fall anses avslutat i och med att brottet fullbordats. I NJA 2007 s. 805 I slog Högsta domstolen fast att hets mot folkgrupp inte är ett perdurerande brott. Den gärning som fullbordats bestod i spridning genom insändande av meddelanden till en elektronisk anslagstavla.

Det bör emellertid kunna förhålla sig annorlunda när spridning sker genom underlåtenhet att ta bort bilder.

Det aktuella brottet måste anses ha fullbordats redan den 1 januari 2018 eftersom bilderna då hölls tillgängliga av Amir Pasbakhsh för flera personer samt Amir Pasbakhsh redan då varit skyldig att ta bort bilderna, men underlät att göra det. Skyldigheten att ta bort bilderna har förelegat ända till dess bilderna togs bort, den 16 januari 2018. Under hela denna tid har Amir Pasbakhsh således spritt bilderna. Amir Pasbakhshs underlåtenhet att ta bort



bilderna bör därför anses som ett perdurerande (eller kontinuerligt) brott och pågå till dess brottet avslutades genom att han tog bort bilderna. Först då kommer preskriptionstiden att börja räknas.

Till följd av det anförda kan jag instämma i hovrättens bedömning att brottstiden i detta fall bör löpa mellan den 1 januari och den 16 januari 2018.

Hovrättens dom ska således stå fast i denna del.

### **Åtalet för grovt förtal**

Straffbestämmelsen om förtal återfinns i 5 kap. 1 § brottsbalken. För förtal döms den som utpekar någon som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning. Endas böter finns i straffskalan. Var han skyldig att uttala sig eller var det eljest med hänsyn till omständigheterna försvarligt att lämna uppgift i saken, och visar han att uppgiften var sann eller att han hade skälig grund för den, ska inte dömas till ansvar.

I NJA 1992 s. 594 hade ett samlag mellan en man och en kvinna filmats utan kvinnans vetskap. Genom visning av filmen för andra personer ansågs uppgifter ha lämnats om kvinnan som varit ägnade att utsätta henne för andras missaktning. Enligt Högsta domstolen kunde uppgifterna som sådana i och för sig inte anses nedsättande för målsäganden. Eftersom de som ser filmen lätt skulle få det felaktiga intrycket att målsäganden kände till att samlaget filmades och att hon inte hade något emot att filmen visades för andra, måste dock, enligt Högsta domstolen, den bild av målsäganden som filmen förmedlar anses nedsättande för henne. Högsta domstolen bedömde gärningen som grovt förtal eftersom uppgifterna lämnats i en mycket integritetskränkande form, fått stor spridning samt även i övrigt varit ägnade att medföra allvarlig skada för målsäganden. Tilläggas kan att nämnda avgörande har mötts av en hel del kritik (se t.ex. Axberger, Ära och integritet, Juridisk Tidskrift 1994–95 s. 722; Schultz, Förtal och integritet, Juridisk Publikation, s. 227 f. och SOU 2012:55 s. 434 f.).

Den i detta mål aktuella samlingen bilder i förening med vidhängande text, ger felaktigt intryck av att målsäganden själv velat sprida uppgifter om sitt sexualliv och sin nakna kropp på en webbsida av aktuell karaktär, vilket, i enlighet med bl.a. NJA 1992 s. 594, måste anses nedsättande för målsägandens ära och anseende – uppgifterna kan typiskt sett leda till att målsäganden utsätts för andras missaktning.

Bilderna har lagts ut på en webbplats och nått andra personer.

Jag delar domstolarnas bedömning att Amir Pasbakhsh genom att lägga ut de aktuella bilderna på en viss webbplats har lämnat uppgift som var ägnad att

utsätta målsäganden för andras missaktning. Amir Pasbakhsh ska därför dömas för förtal.

*Grovt brott?*

Om ett förtalsbrott är att anse som grovt döms, enligt 5 kap. 2 § brottsbalken, för grovt förtal till böter eller fängelse i högst två år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till uppgifternas innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen eller annars var ägnad att medföra allvarlig skada.

Den aktuella lydelsen av nämnda lagrum trädde i kraft den 1 januari 2018. Domstolarna har tillämpat lagrummet både i sin lydelse före den 1 januari 2018 och i sin lydelse efter detta datum eftersom brottet har begåtts såväl före som efter nämnda datum.

När det gäller bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt ska en helhetsbedömning göras av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Ändringen den 1 januari 2018 innebar ett förtydligande av att, förutom uppgiftens innehåll och omfattningen av spridningen, även sättet för spridningen särskilt ska tillmätas betydelse. Enligt förarbetena innebär detta att det – utöver det antal personer som uppgiften har gjorts tillgänglig för – även ska beaktas om spridningen skett på ett sätt som syftat till att ett stort antal personer verkligen skulle ta del av uppgiften, t.ex. genom att den lämnats via en tjänst eller webbplats som är välkänd och har ett stort antal besökare eller om publiceringen i sig görs på ett sätt som är ägnat att bli uppmärksammat. Beaktas ska också om spridningen varit riktad till närstående eller bekanta till den utpekade personen. En annan omständighet av relevans är om spridningen skett på ett sådant sätt att den utpekade personen med lätthet kan identifieras och återfinnas av den som söker information om personen. (Prop. 2016/17:222, s. 101.)

Jag kan instämma i domstolarnas bedömning att brottet ska bedömas som grovt. Bilderna har spritts på en pornografisk webbplats och syftat till att ett stort antal personer ska kunna ta del av bilderna. Bildernas vidare spridning från den aktuella webbplatsen är också helt utom kontroll för Amir Pasbakhsh. Beaktande detta och bildernas karaktär har gärningen varit ägnad att medföra allvarlig skada för målsäganden. (Se t.ex. NJA 1992 s. 594 och Jareborg m.fl., Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, 2 uppl., s. 106.)

*Under vilken tidsperiod har brottet begåtts?*

Slutligen är fråga om under hur lång tidsperiod förtalet ska anses ha begåtts. Brottet påbörjades den 27 december 2017 då Amir Pasbakhsh lade ut bilderna på den aktuella webbplatsen. Brottet fullbordades då Amir Pasbakhsh lämnade uppgiften om målsäganden, vilket är då uppgiften kom till tredje mans kännedom (se Jareborg m.fl., a.a., s. 97). Bilderna har sannolikt kommit till

tredje mans kännedom samma dag som de lades ut på webbplatsen, men senast den dag då målsäganden kontaktades av en bekant som tagit del av bilderna på den aktuella webbplatsen. Därefter har bilderna legat kvar på webbplatsen och kontinuerligt kommit till andra personers kännedom. Amir Pasbakhsh har haft förmåga och tillfälle att ta bort bilderna från webbplatsen, vilket han slutligen gjort den 16 januari 2018. Därigenom bör han anses ha fortsatt att lämna de aktuella uppgifterna om målsäganden. Brottet måste således anses ha avslutats först den 16 januari 2018. Se dock vad som anförs av Jareborg m.fl. om att underlåtenhet att rätta en redan lämnad uppgift inte faller in under brottsbeskrivningen samt att lämnande av uppgift genom underlåtenhet att bryta ett fysiskt kausalförlopp (varvid garantläran är tillämplig) saknar praktisk betydelse (Jareborg m.fl., a.a., s. 96 f.). Detta uttalande härrör emellertid från äldre doktrin (t.ex. Jareborg, Brotten, första häftet, 1984, s. 295) då lämnande av uppgifter inte skedde via internet och därmed inte heller kontinuerligt genom att nya personer hela tiden tar del av uppgifterna från den plats där uppgifterna en gång lagts ut.

### **Konkurrensfrågan**

De gärningar Amir Pasbakhsh har gjort sig skyldig till i detta fall – olaga integritetsintrång och grovt förtal – sammanfaller till övervägande del.

Olaga integritetsintrång och grovt förtal har delvis olika skyddsintressen. Olaga integritetsintrång skyddar den personliga integriteten medan förtal skyddar den ära och det anseende en person har hos andra. När brottet olaga integritetsintrång infördes den 1 januari 2018 uttalades i förarbetena att huvudregeln bör vara att det bör dömas för båda brotten i konkurrens (prop. 2016/17:222 s. 97). Amir Pasbakhsh ska mot denna bakgrund dömas för olaga integritetsintrång (ett brott) och grovt förtal (ett brott) i brottskonkurrens.

### **Övrigt**

Jag delar hovrättens bedömning när det gäller påföljd och skadestånd.

Sammanfattningsvis bör hovrättens dom fastställas.

### **Prövningstillstånd**

#### **Prejudikatdispens**

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund (Fitger m.fl., Rättegångsbalken, s. 54:26).

Både olaga integritetsintrång och förtal som, liksom i detta fall, begås via internet är relativt vanligt förekommande brottstyper som torde öka i omfattning.

Straffbestämmelsen om olaga integritetsintrång infördes i brottsbalken den 1 januari 2018. Högsta domstolen har inte prövat bestämmelsen hittills. Högsta domstolen har den 9 december 2019 meddelat prövningstillstånd i ett mål ang. olaga integritetsintrång (B 5438-19). De frågor som är av intresse i det målet är om en bild föreställer målsäganden i en mycket utsatt situation samt om spridningen av bilden var ägnad att medföra allvarlig skada. Av intresse i detta mål är om Amir Pasbakhsh ska anses ha spritt de aktuella bilderna genom att inte ta bort dem från webbplatsen och om han ska kunna straffas för denna underlåtenhet. Av intresse är därvid garantlärans eventuella tillämplighet. Även om situationen i just detta mål får anses tämligen unik, eftersom utläggandet av bilder skedde före det att straffbestämmelsen trädde i kraft, skulle Högsta domstolens uttalanden i denna fråga ge vägledning för andra liknande fall såväl när det gäller frågan om under vilka förhållanden spridande kan ske genom underlåtenhet som när det gäller hur garantläran förhåller sig till brottet olaga integritetsintrång, och eventuellt andra brott som inte kräver en effekt för att fullbordas. Av intresse är också om olaga integritetsintrång kan ses som ett perdurerande brott.

Straffbestämmelsen om grovt förtal ändrades den 1 januari 2018. Ändringen innebar att också sättet för spridningen ska beaktas vid bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt. Att den aktuella gärningen kan utgöra förtal står klart till följd av bl.a. Högsta domstolens avgörande NJA 1992 s. 594 (se också SOU 2016:7 s. 211). Frågorna om huruvida förtalsbrottet kan begås genom underlåtenhet och i vissa fall kan ses som ett perdurerande brott är hittills inte entydigt besvarade i vare sig förarbeten eller doktrin. Högsta domstolen har inte uttalat sig i de frågorna. Utvecklingscentrum Stockholm, som inom Åklagarmyndigheten har ett särskilt ansvar för rätts- och metodutveckling när det gäller bl.a. ärekränkingsbrott, har uppgett att dessa frågor behandlas olika i praxis.

Många ärenden som gäller misstanke om olaga integritetsintrång och förtal avser bilder och andra uppgifter som lagts ut och spridits vidare på internet. Frågan om när brottet avslutats och preskriptionstiden ska börja löpa i dessa fall är av avgörande betydelse för att kunna ta ställning till om brottet ska utredas vidare och kunna lagföras.

I den lista med prioriterade prejudikatfrågor för år 2019 som Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten gemensamt tagit fram till ledning för vilka rättsliga områden som från åklagarsynpunkt bör prioriteras anges såväl olaga integritetsintrång som grovt förtal.

Målet innehåller inte många bevisfrågor och sakomständigheterna är ostridiga och utredda, varför målet lämpar sig väl för en prövning i Högsta domstolen.

Sammanfattningsvis anser jag att en prövning av överklagandet vore av vikt för ledning av rättstillämpningen. Jag tillstyrker därför prövningstillstånd.

### **Bevisuppgift**

Jag ber om att få återkomma med bevisuppgift för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

Petra Lundh

Hedvig Trost

#### Kopia till:

Utvecklingscentrum Stockholm  
Göteborgs åklagarkammare (AM-66426-18)  
Kammaråklagaren Ann-Sofie Prahl

Målet innehåller inte många bevisfrågor och sakomständigheterna är ostridiga och utredda, varför målet lämpar sig väl för en prövning i Högsta domstolen.

Sammanfattningsvis anser jag att en prövning av överklagandet vore av vikt för ledning av rättstillämpningen. Jag tillstyrker därför prövningstillstånd.

**Bevisuppgift**

Jag ber om att få återkomma med bevisuppgift för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.



Petra Lundh

  
Hedvig Trost

Kopia till:

Utvecklingscentrum Stockholm  
Göteborgs åklagarkammare (AM-66426-18)  
Kammaråklagaren Ann-Sofie Prahl